

نوشته‌ی: احمد جواهریان

فیلم‌های دیجیتال

رسانه آلترناتیو آینده

مقدمه: رشد فن آوری دیجیتال این امکان را به وجود آورده که فیلم هم مانند متن قابلیت تولید، انتقال و استفاده‌ی بسیار عمومی یابد و حصار انحصار و کنترل آن شکسته شود. به همین دلیل می‌توان آن را به شکل رسانه‌ی آلترناتیو بیان نیازهای اجتماعی و فرهنگی توده‌های مردم به کار گرفت. انقلاب علمی و فنی، زندگی انسان را دستخوش دگرگونی‌های شگفت‌انگیزی کرده است. یکی از سرچشمه‌های اصلی این انقلاب شتاب فزاینده نوآوری‌ها در زمینه فن آوری اطلاعاتی است. سرعت رشد فن آوری اطلاعات و تاثیر آن بر زندگی اجتماعی به حدی است که به آن ماهیتی انقلابی می‌بخشد. روزی نیست که با دستاوردی تازه‌ای روبه‌رو نباشیم و این تازه ابتدای عصری است که آن را عصر اطلاعات نامیده‌اند.

یکی از عرصه‌های مهم متأثر از این فن آوری، تغییر و تحولاتی است که در زمینه‌ی رسانه‌ها در حال وقوع است. فن آوری‌های نوآورانه اطلاعات و دیجیتال الکترونیک در طی دهه‌های اخیر امکان تولید، نگهداری، پردازش، انتقال و در دسترس قرارگرفتن اطلاعات در حجم‌های عظیم و بی‌سابقه را فراهم ساخته است و رسانه یکی از عرصه‌هایی بوده که در اثر ایجاد این قابلیت‌های افسانه‌ای به کلی متحول شده و می‌شود.

هم‌اکنون تدوین و توزیع بلافاصله جهانی یک متن امکانی است که در دسترس همگان قرار دارد. فن آوری اطلاعاتی تمام صنعت چاپ و نشر را یک‌جا و با کیفیتی کاملاً تحول یافته در اختیار عموم افراد قرار داده است. ما با اندکی مهارت می‌توانیم یک سایت با وبلاگ طراحی کنیم و به کمک نرم‌افزارهای موجود هر متنی را در فرمت‌های بسیار شکیل و متنوع حروف چینی کرده، برای همه‌ی کسانی که به اینترنت دسترسی دارند، عرضه کنیم. چاپ و نشر جهانی یک متن در کم‌تر از یک دقیقه را چه نامی جز انقلاب در صنعت نشر می‌توان نامید.

این توانایی به متن خلاصه نمی‌شود و به همین صورت در مورد عکس، و به‌طور کلی گرافیک، صدا، موسیقی، و نقاشی متحرک و اخیراً فیلم هم صادق است. در همه‌ی این عرصه‌ها پردازش و تولید، نگهداری و حفاظت، توزیع، نشر و بهره‌برداری با انواع و اقسام نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای

نوآورانه پشتیبانی می‌شود. لازم به ذکر است که تلفیق و ترکیب همه این شیوه‌های بیان با یکدیگر، کیفیت کاملاً نوینی به ویژگی رسانه‌ای آن‌ها می‌دهد.

حجم اطلاعات قابل پردازش و نگه‌داری از متن به‌سوی گرافیک و از گرافیک به سمت فیلم افزایش می‌یابد. به همین دلیل محدودیت‌های موجود سخت‌افزاری و نرم‌افزاری باعث شده که ما توانایی‌های موجود در زمینه‌ی فنی را هنوز برای فیلم نداشته باشیم. همچنین، در زمینه‌ی قیمت وسایل و ابزارهای سخت‌افزاری وقتی از صدا و موسیقی پا را فراتر می‌گذاریم، با هزینه‌هایی مواجه می‌شویم که تعداد محدودی از افراد از عهده آن برمی‌آیند. به همین دلیل هنوز فیلم فرآیند همگانی شدن خود را طی نکرده است.

اما سیر شتابان رویدادها حکایت از آن دارد که قابلیت پردازش، نگه‌داری و انتقال حجم‌های عظیم اطلاعاتی در حال دستیابی است و این دستاوردها فیلم‌های دیجیتال ویدئویی را متحول و به علت قدرت غیرقابل انکار تاثیرگذاری‌اش به رسانه‌ی همگانی آینده تبدیل خواهد کرد. و این بدان معناست که همه افراد دارای مهارت‌های لازم، شخصاً بتوانند مطابق با سناریوهای مورد نظر خود از صحنه‌های موجود، یا طراحی شده، فیلم‌برداری و صدابرداری کنند، در استودیوی دیجیتال یا شبکه‌ای خود فیلم بسازند و فیلم نهایی شده‌ی خود را از طریق سایت، تلویزیون اینترنتی شخصی، یا دیسک (دی وی دی، سی دی، وی سی دی و...) به دست عموم برسانند.

افزایش قدرت دوربین‌های کوچک دستی (هندی‌کم) که تا حد دوربین‌های اچ‌دی (های‌دفینیشن) حرفه‌ای ارتقا یافته است، یکی از پیامدهای مستقیم فن‌آوری نوین به‌ویژه در زمینه مینیاتوری کردن مدارها و قطعات الکترونیک و اپتیک است. همین امر در مورد دستگاه‌ها و ابزارهای صدابرداری صادق است و باعث آن شده که با دستگاه‌های کوچک‌تر از یک کاست صوتی به نام ام‌دی بتوان مجموعه پیچیده‌ی صدابرداری صحنه‌های مختلف را سازمان داد.

هم اکنون، این‌گونه وسایل صدابرداری به‌شدت در حال ارتقا هستند و به زودی مرز وسایل حرفه‌ای مشابه را پشت سر می‌گذارند. اگر تصور کنیم که دستگاه‌های میکس، مونتاز، تصویر، صدا و موسیقی همه به کامپیوترهای شخصی منتقل شده و کلیه‌ی افکت‌های صوتی و تصویری به‌سادگی به‌وسیله‌ی بانک‌های اطلاعاتی و نرم‌افزارهای موجود قابل تامین‌اند، چشم‌انداز بحث روشن‌تر می‌شود و اگر اطلاع داشته باشیم که با استقرار شبکه جدید ارتقا یافته اینترنتی گرید (جی آر ای دی) و ایجاد امکان استفاده از سوپر کامپیوترهای درون شبکه‌ای برای همه کاربران، در چند سال آینده، توان پردازش، نگه‌داری و انتقال اطلاعات برای عموم علاقه‌مندان می‌تواند تا هزاران برابر افزایش یابد، حذف موانع در این عرصه را بهتر درک خواهیم کرد. کاهش شتابان قیمت ابزارهای و وسایل کار هم اکنون، آغاز سازماندهی نوین و انقلابی در این عرصه را فراهم ساخته است و باید انتظار داشت سینمای حرفه‌ای شخصی و گروهی پا به عرصه وجود بگذارد.

رسانه‌های حاکم بر جهان: بر خلاف تبلیغات عوام‌فریبانه نظریه پردازان نظام حاکم بر جهان، عصر اطلاعات با خود و به خودی خود آزادی بیشتری را برای دستیابی به دانایی به ارمغان نیاورده است. گرچه عصر اطلاعات و انقلاب اطلاعاتی باعث شده حجم‌های عظیم اطلاعات به گردش درآید و توانایی، متأثر از دانایی گردد، اما سرمایه در چرخه‌ی باز تولیدش مالک دانایی‌ها و اطلاعات شده و یا به کشیدنشان، دیگران را از دسترسی آزادانه به آن بازداشته است.

یکی از مهم‌ترین نمونه‌های این انحصار اطلاعاتی، رسانه‌های جمعی‌اند. وقتی تلویزیون، رادیو و روزنامه‌ها و مجله‌ها و بنگاه‌های نشر عظیم جهانی، شبکه‌های بزرگ اینترنتی و امکانات ماهواره‌ای و مخابراتی در دستان مالکانی واحد و هم‌سو که حافظ نظم ناعادلانه موجودند، متمرکز شده باشد، از کدام آزادی جریان اطلاعات می‌توان دم زد. نیروهای مترقی جهان عصر ما را به حق خفقان بزرگ نام نهاده‌اند. خفقانی که نه با انسداد اطلاعات بلکه با هجوم اطلاعاتی سازمان‌یافته تامین می‌گردد. متأسفانه این توانایی به وجود آمده که حقیقت در زیر فشار و هجوم اطلاعاتی شبه‌واقعی دفن شود و به جای جهانی واقعی، دنیایی مجازی در مقابل چشم و گوش توده‌های مردم قرار داده شود. امروزه هیچ رسانه‌ی نیرومند طراز پکی نیست که زیان واقعی مردم جهان باشد و سیاست‌های حاکم بر آن به صورت مستقیم و غیرمستقیم توسط شرکت‌های جهانی دیکته نشود.

رسانه‌ی آلترناتیو: در چنین فضایی است که بحث رسانه‌ی آلترناتیو به چالش اصلی جنبش‌های مردمی بدل شده و در مجمع اجتماعی جهان بارها مورد تاکید ویژه قرار گرفته است. رسانه‌ی آلترناتیو چیزی جز یافتن راهکارهای لازم برای رساندن صدای واقعی مردم به مردم نیست. این صدا چه آن‌جا که در وبلاگ‌های شخصی با خوانندگانی اندک انعکاس می‌یابد و چه هنگامی که در نمایش‌های خیابانی عظیم در مقابل دیدگان میلیون‌ها بیننده قرار می‌گیرد، چنان تاثیر کیفی شگرفی بر سیر رویدادها می‌گذارد که سردمداران حاکم را وادار کند علی‌رغم ادعاهایشان آن را سانسور کنند. اگر جز این باشد به راستی، چه دلیلی برای فیلتر کردن سایت‌ها یا تحریف همراه با حذف گزارش، وقایع روزمره اعتراض مردم جهان در رسانه‌های مدعی استقلال عمل وجود دارد؟ همین امر باعث می‌شود نیروهای مترقی، مساله ایجاد رسانه‌های آلترناتیو را بسیار جدی بگیرند و با هجوم میلیونی برای تولید مستقل گزارشات واقعی از جریان زندگی و مبارزات مردم بر کره خاکی ما خفقان حاکم را بشکنند.

این گزارشات چه به صورت متن، چه به صورت گرافیک و چه به صورت فیلم باید فضای زندگی ما را فرا بگیرند. باید متوجه باشیم هرچه رسانه‌های جهان فاصله بیش‌تری از مردم بگیرند، برد تاثیرگذاری رسانه‌های آلترناتیو قدرتمندتر عمل کنند، رسانه‌های جهانی به ناچار از موضع ضدانسانی خود بیش‌تر عقب‌نشینی خواهند کرد. و هرچه انقلاب علمی و فنی عمق بگیرد ابزار و

وسایل بیش تری برای این کار در اختیار مردم قرار خواهد گرفت. در واقع عصر اطلاعات تنها زمانی می تواند به عصر آزادی اطلاعات و گسترش دموکراسی بینجامد که مردم زمام امور آن را به دست داشته باشند و انتظار خود به خودی بودن این فرآیند به هیچ وجه واقع بینانه نیست.

از متن به گرافیک و از گرافیک به فیلم: به علت پرهزینه بودن تولید گزارش های ویدئویی و تهیه ی فیلم، بیش تر رسانه های مستقل و آترناتیو پراکنده ی موجود به صورت ترکیبی از متن و گرافیک ارایه می شوند و از آن جا که رسانه های حاکم با قوی ترین گزارش های تصویری و سینمایی هجوم تبلیغاتی خود را انجام می دهند، رسانه های آترناتیو موجود بسیار کم تاثیر از آن ها عمل کرده اند. اگرچه در همین سطح نیز چالش ایدئولوژیک برای انعکاس ضرورت وجود آترناتیوی واقعی در برابر شرکت های جهانی را به سود خود به پیش می برند. امکان هایی که در زمینه تولید، توزیع و پخش فیلم به وجود آمده و در آینده ی نزدیک به طرزی شگفت انگیز بسط می یابد، این وظیفه را در مقابل نیروهای مترقی به ویژه جوانان قرار می دهد که با فراگیری مهارت های لازم در این زمینه، جنبش عظیمی را برای تولید و توزیع فیلم های مردمی به راه اندازند.

امروز باید پیشروان نیروی کار را در میان دست اندرکاران فیلم و سینما جست و درست مثل گذشته که کارکنان چاپ خانه ها صف نخست نیروهای کار پیشرو را تشکیل می دادند از آن ها متوقع چنین جایگاهی شد. تشکیل گروه های سینمایی داوطلب، مطالعه نیازهای تصویری و رسانه های مردم در همه زمینه ها، تجربه انعکاس واقعیت های اجتماعی به صورت فیلم های سی دی و دی وی قابل تکثیر در میان مردم، ایجاد سایت های مختلف فیلم و در نهایت ایجاد آترناتیوهای رسانه ای در این زمینه در دستور کار همه ی نیروهای ترقی خواه قرار دارد. می توان و می باید فیلم دیجیتال را به رسانه های آترناتیو آینده بدل کرد. همه کسانی که ضرورت فراگیری اینترنت را درک کردند و از این طریق صدای خود را به دیگران رساندند، با جست و جوگر صداهای آترناتیو دیگر افراد در سراسر جهان شدند، امروز با این چالش روبه رو هستند. با جهانی بودن زبان سینما وسعت ارتباط و تاثیرگذاری ما می تواند گسترش یابد و با به تصویر کشیدن نگاه سازنده ما به جهان، عزم همگانی امان برای ساختن جهانی دیگر در کیفیتی نوین بازتاب یابد.